

Ministerstwo
Gospodarki i Pracy

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w Polsce
European Regional Development Fund in Poland

PROJEKT BLIŹNIACZY: PRZYGOTOWANIE DO WDRAŻANIA ERDF W POLSCE
CODE: PL/1B/2002/OT/03C

www.erd.edu.pl

ROZSZERZONY OPIS MERYTORYCZNY

Projektu Modelowego

ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE GMINY (POWIATU, ZWIĄZKU GMIN) – NA OBSZARACH PODLEGAJĄCYCH RESTRUKTURYZACJI¹

realizowany w ramach
Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

¹ Projekt powstał w ramach wsparcia Niemiecko-Francuskiego Projektu Współpracy Bliźniaczej „Przygotowanie do wdrażania ERDF w Polsce” (www.erd.edu.pl) przy współpracy z dr. Leszkiem Butowskim – ekspertem ds. projektów turystycznych

I Projekty modelowe

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska stanęła przed wieloma trudnymi wyzwaniami. Jednym z nich jest skuteczna absorpcja funduszy strukturalnych (w latach 2004-2006 Polska ma otrzymać z tego tytułu ponad 8 mld euro). Pomoc finansowa ze strony Wspólnoty powinna być jak najefektywniej wykorzystana. Dlatego też wydaje się potrzebnym wypracowanie odpowiedniego instrumentu ułatwiającego wdrażanie funduszy strukturalnych w Polsce. Jednym z nich są właśnie **projekty modelowe**.

Podstawową zaletą projektów modelowych jest to, że wspierają bardzo wiele podobnych do siebie przedsięwzięć, są zrozumiałe dla potencjalnych beneficjentów (także dla osób bez specjalistycznej wiedzy o UE) oraz opierają się na uproszczonej ścieżce składania wniosków (zawierają m.in. ściśle ustaloną listę kosztów kwalifikowanych). Zapewniają wysoką przejrzystość i bliskość pomocy z Funduszy Strukturalnych UE obywatelom we wszystkich regionach Polski jak i równe traktowanie projektodawców poprzez ujednolicone standardowe zasady wsparcia. Tym samym projekty modelowe mogą pomóc w szybkim wdrożeniu Funduszy Strukturalnych.

Jeśli osoby zainteresowane wsparciem uznają, że dany projekt modelowy dotyczy przedsięwzięcia, które chciałyby realizować na swoim obszarze, to mogą z niego skorzystać i w ten sposób sprawniej przejść przez całą drogę ubiegania się o dofinansowanie z funduszy unijnych. Ma to m.in. prowadzić do uzyskania przez Polskę wysokiej stopy absorpcji pomocy unijnej.

II Projekt modelowy – zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) – na obszarach podlegających restrukturyzacji

Projekt modelowy „Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji” powstał w ramach wsparcia Niemiecko-Francuskiego Projektu Współpracy Bliźniaczej „Przygotowanie do Wdrażania ERDF w Polsce” (www.erdf.edu.pl) przy współpracy z dr. Leszkiem Butowskim, ekspertem ds. projektów turystycznych.

Projekt realizowany jest w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego; Priorytet III Rozwój lokalny; Działanie 2: Obszary podlegające restrukturyzacji.

III Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) – na obszarach podlegających restrukturyzacji – cele i zadania

Bezpośrednim celem projektu jest wzrost atrakcyjności turystycznej miejscowości (położonych na obszarach podlegających restrukturyzacji), w których jest on realizowany. Osiągnięcie tego celu powinno doprowadzić do zwiększenia liczby turystów, a tym samym do stworzenia warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej i do wzrostu mobilności zawodowej mieszkańców. Realizacja tak sformułowanego celu projektu przyczyni się do przeciwdziałania marginalizacji obszarów restrukturyzowanych, co jest zgodne z celem działania, w ramach którego projekt jest realizowany.

Projekt modelowy tego typu przyczynia się do poprawy warunków do rozwoju usług turystycznych oraz innych dziedzin gospodarki. Następuje dywersyfikacja działalności gospodarczej, zarówno w sektorze usługowym, jak również w sferze wytwórczej. Powstają lepsze warunki do aktywizacji oraz wzrostu mobilności zawodowej mieszkańców. Wymienione powyżej cele tworzenia i funkcjonowania infrastruktury niezbędnej do uprawiania aktywnych form turystyki są zgodne z celem priorytetu III, działania 2 ZPORR, sformułowanym jako przeciwdziałanie marginalizacji obszarów restrukturyzowanych.

Dzięki realizacji niniejszego projektu modelowego poprawione będą warunki do uprawiania następujących form aktywnej turystyki:

- Turystyka piesza;
- Turystyka rowerowa (różne formy);
- Turystka konna;
- Turystyka narciarska;
- Turystyka kajakowa
- Turystyka żeglarska;
- Turystyka motorowodna;

IV Działania w ramach realizacji projektu:

Niniejszy projekt modelowy może objąć działania z zakresu robót budowlanych, dostaw i usług zamieszczone na poniższej liście:

- 1) Utworzenie i/lub modernizacja szlaków turystycznych pieszych wraz z niezbędną infrastrukturą obejmującą drobne urządzenia typu wiaty, ławki, sanitariaty, place zabaw dla dzieci itp. (bez schronisk turystycznych);
- 2) Utworzenie i/lub modernizacja tras rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą i/lub dostosowanie istniejących dróg dla potrzeb turystyki rowerowej i/lub wydzielenie ścieżki rowerowej na istniejących chodnikach;
- 3) Utworzenie i/lub modernizacja szlaków turystycznych konnych wraz z niezbędną infrastrukturą (drobne urządzenia) i/lub dostosowanie istniejących dróg i traktów dla potrzeb turystyki jeździeckiej;
- 4) Utworzenie i/lub modernizacja wodnych szlaków turystycznych wraz z niezbędną infrastrukturą (np. sanitariaty na szlaku wodnym) - bez przystani i portów jachtowych;
- 5) Utworzenie lub modernizacja szlaków turystycznych do narciarstwa biegowego i zjazdowego;
- 6) Utworzenie punktów informacji turystycznej;
- 7) Budowa parkingów turystycznych w bezpośrednim sąsiedztwie szlaków turystycznych;
- 8) Tworzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego i zakup sprzętu do wypożyczalni (np. rowerów, kajaków itp.)
- 9) Tworzenie lub modernizacja urządzeń rekreacyjnych, takich jak m.in. (tory wrotkarskie, ściany wspinaczkowe, trasy do jazdy terenowej na rowerze itp.).

V Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) – wskazówki techniczne

Szlaki turystyczne

Przedstawione poniżej informacje pochodzą z materiałów Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, które jest wyspecjalizowanym stowarzyszeniem zajmującym się znakowaniem i utrzymywaniem szlaków turystycznych w całym kraju.

Rodzaje szlaków

1. Za szlaki turystyczne należy uznać trasy, których przebieg został oznaczony w terenie zgodnie z niniejszą instrukcją. Lądowe szlaki turystyczne prowadzone są zazwyczaj istniejącymi w terenie: ścieżkami i drogami. Wodne szlaki turystyczne wykorzystują istniejące cieki i akweny.
2. Szlaki powinny umożliwiać dotarcie do najciekawszych punktów topograficznych i obiektów krajoznawczych: widokowych, przyrodniczych, architektonicznych i archeologicznych.
3. Szlaki dzielą się na: piesze (górskie i nizinne), narciarskie, rowerowe (nie są tożsame z "drogami rowerowymi" w pojęciu "Prawo o ruchu drogowym"), konne i wodne. Ponadto wyróżnia się: piesze szlaki spacerowe, szlaki dojściowe i ścieżki dydaktyczne (naukowe).
4. Szlaki narciarskie dzieli się na:
 - a. szlaki podejściowe, prowadzące z dolin do schronisk górskich, na przełęcze i szczyty, a ich przebieg pokrywa się najczęściej ze szlakami pieszymi góorskimi;
 - b. szlaki grzbietowe, przebiegające wspólnie z pieszymi szlakami góorskimi, przy czym w miejscach dla narciarzy trudnych lub niebezpiecznych (np. w terenach zalesionych, wąwozach itp.) wykonuje się narciarskie warianty ich przebiegu;
 - c. nartostrady jednokierunkowe (zjazdowe).

Zasady projektowania szlaków

1. Wyznakowanie nowego szlaku powinno być poprzedzone analizą dotyczącą:
 - a. potencjalnej atrakcyjności szlaku i przewidywanej frekwencji na nim;
 - b. dostępności szlaku (możliwość dojazdu do punktów początkowych i pośrednich)
 - c. stanu zagospodarowania turystycznego przyszłego szlaku;
 - d. powiązań projektowanego szlaku z istniejącą siecią szlaków.
2. Przebieg szlaku powinien być uzgodniony z:
 - a. właścicielami lub administratorami (użytkownikami) terenów przez które przebiegać będzie szlak;
 - b. władzami samorządowymi;
 - c. nadleśnictwem, dyrekcją parku krajobrazowego lub narodowego;
 - d. w terenie nadmorskim z Urzędem Morskim;
 - e. terenowym dowództwem Straży Granicznej przy szlakach prowadzonych wzdłuż granicy.

Zasady prowadzenia szlaków

1. Szlaki lądowe powinny prowadzić istniejącymi ścieżkami i drogami o nieutwardzonej nawierzchni, a gdy zachodzi konieczność zachowania ciągłości szlaku odcinek taki po drodze utwardzonej nie powinien być dłuższy niż 5 km.
2. Szlak powinien zaczynać się (kończyć) przy przystankach, stacjach komunikacji zbiorowej, w punktach węzłowych szlaków.
3. W dużych miastach i aglomeracjach szlaki powinny zaczynać się przy końcowych, a wyjątkowo pośrednich przystankach komunikacji miejskiej. W małych miejscowościach wszystkie szlaki powinny się schodzić w jednym miejscu.
4. Szlak musi:
 - a. przebiegać w sposób logiczny bez niepotrzebnego nakładu drogi i krążenia,
 - b. posiadać znaki informacyjne.
5. Szlak nie powinien:
 - a. prowadzić wspólnie z innym szlakiem na odcinku dłuższym niż 3 km;
 - b. rozwidlać się lub krzyżować ze szlakiem tego samego koloru.
6. Należy unikać równoległego przebiegu szlaków tego samego koloru w niewielkiej od siebie odległości.
7. Należy unikać prowadzenia szlaków w miejscach niebezpiecznych lub terenie zagrożonym erozją. W koniecznych wypadkach należy przewidzieć budowę zakosów lub innych zabezpieczeń ścieżki.
8. Szlaki lądowe z wyjątkiem prowadzonych przez tereny niebezpieczne powinny być dostępne w każdej porze roku.
9. Szlaki narciarskie, rowerowe i konne nie mogą być prowadzone w terenach lub po ścieżkach stwarzających zagrożenia dla turystów. Górskie szlaki narciarskie w terenach odkrytych lub niebezpiecznych mogą być prowadzone wariantami w tym samym kolorze i powinny być wyznakowane tyczkami. Drogi i ścieżki po których dopuszcza się ruch rowerowy muszą mieć minimum 1,5 m szerokości.
10. Ścieżki spacerowe w pobliżu większych miejscowości turystycznych i uzdrowiskowych powinny mieć formę zamkniętych pętli o długości nie przekraczającej 5 km.
11. Ścieżki dydaktyczne (naukowe) wykonywane są na zlecenie administracji obszarów chronionych (rezerwat, park krajobrazowy, park narodowy) lub wyznaczone w rejonie szczególnie atrakcyjnym pod względem poznawczym. Ich przebieg, treść krajoznawcza i naukowa ustalane są i finansowane przez zlecniodawcę.

Oznakowanie szlaków

I. Wyróżnia się dwie grupy symboli stosowanych do oznakowania szlaków:

- a. znaki określające przebieg szlaku;
- b. znaki informacyjne i ostrzegawcze.

2. Szlaki są wykonywane w kolorach:

- a. piesze, dojściowe, spacerowe, rowerowe i ścieżki dydaktyczne: czerwony, niebieski, zielony, żółty i czarny;
- b. narciarskie: czerwony, niebieski, zielony i czarny.

SZLAKI PIESZE

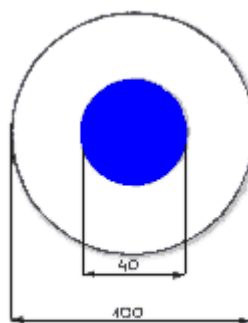
3. Znaki określające przebieg szlaku;

a) znak podstawowy, prostokątny o wymiarach 90 x 150 mm, składający się z trzech poziomych pasków, przy czym paski zewnętrzne są koloru białego, a pasek środkowy w kolorze szlaku - rys. 1;

Rys. 1

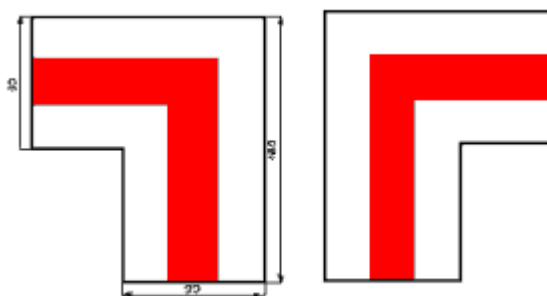
b) znak początku (końca) szlaku, w kształcie koła o średnicy 100 mm w kolorze białym, w środku którego znajduje się koło o średnicy 40 mm w kolorze szlaku - rys. 2;

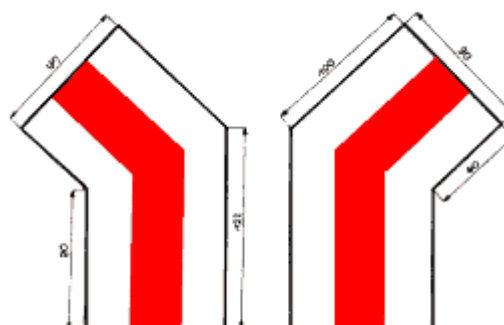
Rys. 2

c) zmiany kierunku przebiegu szlaku sygnalizują: - znak skrzyżowania o wymiarach 90/180 x 90/150 mm, składający się z trzech pasków, gdzie zewnętrzne są w kolorze białym, a środkowy w kolorze szlaku i występuje z załamaniem pod kątem 135° i 90° - rys. 3 i 4; -

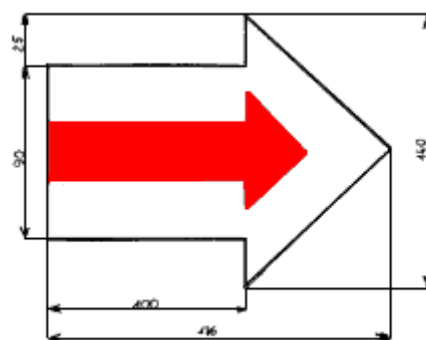
strzałka o wymiarach 90/140 x 176 mm z białym tłem i nałożoną strzałką w kolorze szlaku - rys. 5.

Rys. 3

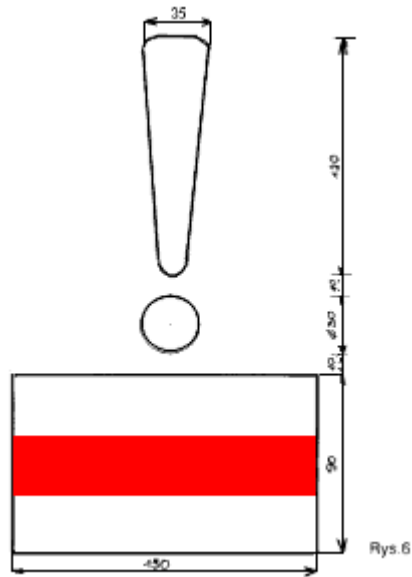

Rys. 4

Rys. 5

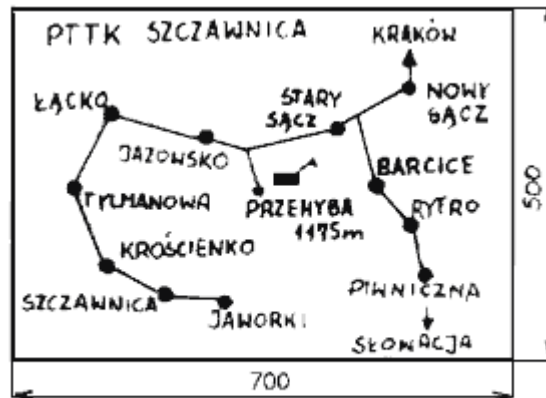
d) w terenach trudnych orientacyjnie lub celem zwrócenia uwagi turysty na nagłą zmianę kierunku przebiegu szlaku można stosować wykrzyknik w kolorze białym, umieszczanym nad znakiem podstawowym - rys. 6.

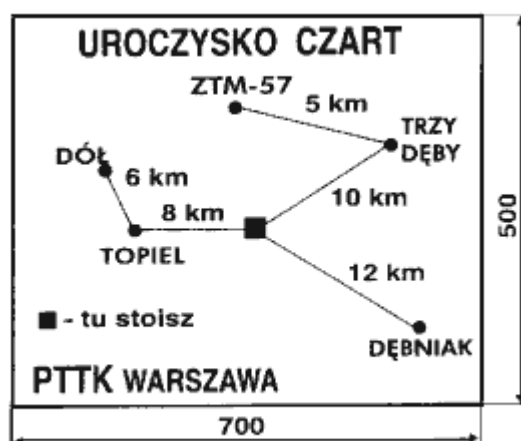
Rys. 6

4. Znaki informacyjne szlaku

a) tablica ze schematyczną siecią szlaków o wymiarach 500 x 700 mm. Tło białe z czarnym liternictwem według wzoru podanego w załączniku nr 1 do instrukcji i kolorowym zaznaczeniem szlaków oraz napisem "PTTK" i nazwą oddziału znakującego, a także z podaniem na odwrocie numeru ewidencyjnego z kartoteki szlaków - rys. 21 i 22;

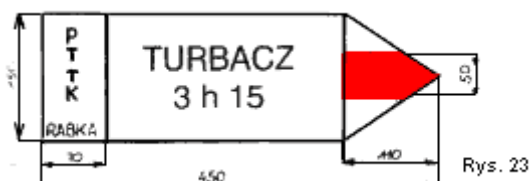

Rys. 21

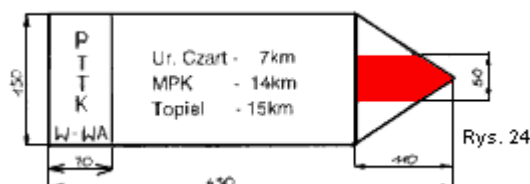

Rys. 22

b) drogowskaz szlaku o wymiarach 150 x 450 mm (w tym strzałka kierunkowa 110 mm) z oznaczonym kolorem szlaku na strzałce (grocie) drogowskazu, na przeciwnym końcu na białym tle czarny napis "PTTK" i nazwa oddziału znakującego - krój i wielkość liter określa załącznik nr 1 do instrukcji. W pierwszym wierszu umieszczamy miejscowość (miejsce) pośrednią, a w drugim miejscowość (miejsce) docelową wraz z czasem przejścia (góry) lub odległości (niziny), a także z podaniem na odwrocie numeru ewidencyjnego drogowskazu z kartoteki szlaków - rys 23 i 24;

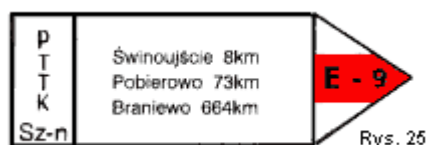

Rys. 23

Rys. 24

c) dla szlaków międzynarodowych wprowadza się oznaczenie symbolem lub numerem szlaku poprzez umieszczenie na kolorowym pasku strzałki (grotu) drogowskazu (kolor liter biały lub czarny przy szlaku żółtym) - rys, 25;

Rys. 25

d) tablica z nazwą miejsca (punktu topograficznego) o wymiarach 150 x 350 mm, żółte tło z czarnym liternictwem o kroju i wielkości zgodnie z załącznikiem nr 1 do instrukcji - rys 26;

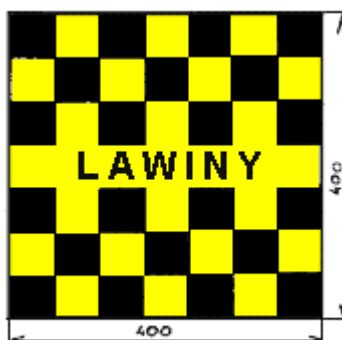

Rys. 28

e) tablice informacyjne o zagrożeniu lawinowym:- tablica o wymiarach 150 x 450 mm - na czerwonym tle napis "SZLAK ZAMKNIĘTY" i nazwa jednostki znakującej - rys. 28; - tablica o wymiarach 400 x 400 mm z żółto-czarną szachownicą i napisem "LAWINY", ustawiana w terenie zagrożonym lawinami - rys. 29; - tablica pionowa o czerwono-niebieskim tle z białą sylwetką dłoni i białym napisem "ALARM LAWINOWY" informująca o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia - rys. 30.

Rys. 28

Rys. 29

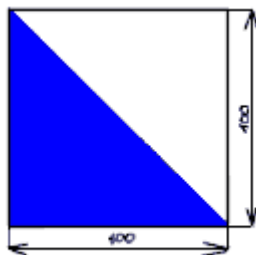

Rys. 30

B. SZLAKI SPACEROWE

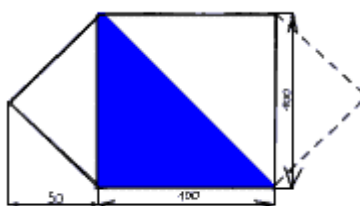
5. Znaki określające przebieg szlaków spacerowych;

a) znak podstawowy, kwadratowy o boku 100 mm, jest podzielony na dwa trójkąty, z których prawy górny jest koloru białego, a lewy dolny w kolorze szlaku spacerowego - rys. 13:

Rys. 13

b) znak zmiany kierunku przebiegu szlaku spacerowego stanowi znak podstawowy z dodanym z lewej lub prawej strony białego trójkąta o wysokości 50 mm - rys. 14.

Rys. 14

6. Znakiem informacyjnym jest drogowskaz o wymiarach 150 x 450 mm (w tym strzałka kierunkowa 110 mm) ze zmniejszonym znakiem podstawowym na strzałce (grocie) drogowskazu, na przeciwnym końcu na białym tle napis "PTTK" i nazwa oddziału znakującego oraz podanie czasu przejścia (góry) lub odległości (niziny) do punktu docelowego, a także z podaniem na odwrocie numeru ewidencyjnego drogowskazu z kartoteki szlaków - rys. 27

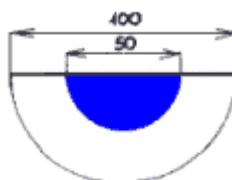

Rys. 27

C. SZLAKI DOJŚCIOWE

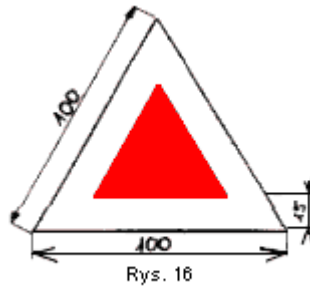
7. Znaki szlaków dojściowych są malowane w kolorze szlaku na białym tle i przedstawiają:

a) dojście do źródła (ujęcia wody) - dwa nałożone na siebie półkola o średnicach 100 mm i 50 mm - rys. 15:

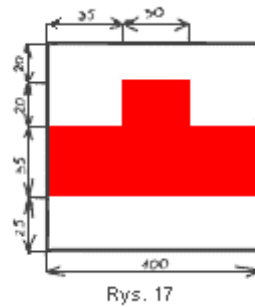

Rys. 15

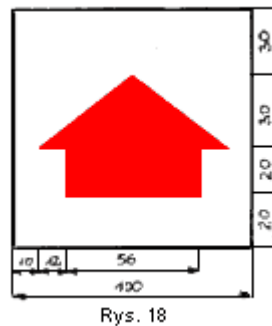
b) dojście na szczyt (punkt widokowy) - dwa nałożone na siebie trójkąty równoboczne o bokach 100 i 80 mm - rys. 16;

c) dojście do obiektu krajoznawczego - na kwadracie o boku 100 mm pasek o wymiarach 100 x 35 mm z występem o wymiarach 20 x 30 mm - rys, 17;

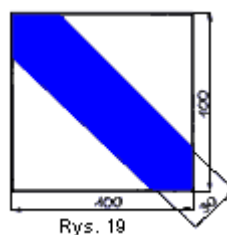
d) dojście do obiektu noclegowego - na kwadracie o boku 100 mm rysunek domku - rys. 18.

D. ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNE

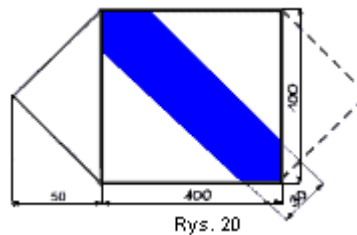
8. Znaki określające przebieg ścieżek dydaktycznych (naukowych):

a) znak podstawowy, kwadratowy o boku 100 mm z kolorowym paskiem o szerokości 30 mm biegnącym po przekątnej z lewego górnego rogu do prawego dolnego - rys. 19;

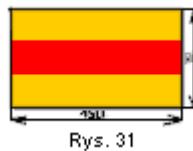
b) znak zmiany kierunku przebiegu ścieżki dydaktycznej stanowi znak podstawowy z dodanym z lewej lub prawej strony białego trójkąta o wysokości 50 mm - rys. 20.

E. SZLAKI NARCIARSKIE

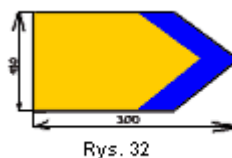
9. Znaki określające przebieg szlaku:

a) znak podstawowy, prostokątny o wymiarach 90 x 150 mm, składający się z trzech poziomych pasków, przy czym paski zewnętrzne są koloru pomarańczowego, a pasek środkowy w kolorze szlaku - rys. 31;

b) tyczka kierunkowa, ustawiana w terenach otwartych z namalowanym w górnej części znakiem szlaku;

c) kierunkowskaz o wymiarach 150 x 300 mm w tym strzałka kierunkowa 110 mm, tło pomarańczowe, grot w kolorze szlaku - rys. 32.

10. Znaki informacyjne szlaku:

a) drogowskaz szlaku o wymiarach 150 x 450 mm (w tym strzałka kierunkowa 110 mm), z oznaczonym kolorem szlaku na strzałce (grocie) drogowskazu, po przeciwnym końcu na pomarańczowym tle napis "PTTK" i nazwa oddziału znakującego - krój i wielkość liter określa załącznik nr 1 do instrukcji. W pierwszym wierszu umieszczamy miejscowość (miejsce) pośrednią, a w drugim miejscowość (miejsce) docelową wraz z odległościami do tych miejscowości, a także z podaniem na odwrocie numeru ewidencyjnego drogowskazu z kartoteki szlaków - rys. 33;

b) znaki ostrzegawcze, trójkątne o żółtym tle oznaczające:

- liczne skręty - rys. 34;
- zakręt w prawo (lewo) - rys. 35;
- zwężenie szlaku - rys. 36;
- nierówności terenu - rys. 37;
- rozwidlenie szlaku - rys. 38;
- skrzyżowanie - rys. 39;
- odcinek szlaku jednokierunkowego (nartostrady) o ruchu dwukierunkowym - rys. 40;
- niebezpieczny odcinek szlaku - rys. 41;
- trudniejszy odcinek szlaku, wymagający zmniejszenia szybkości jazdy - rys. 42;
- przeszkoda na szlaku i obowiązek zatrzymania się - rys. 43.

Rys. 34

Rys. 35

Rys. 36

Rys. 37

Rys. 38

Rys. 39

Rys. 40

Rys. 41

Rys. 42

Rys. 43

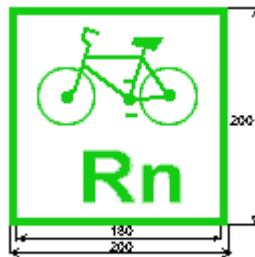

11. Kolor szlaku narciarskiego (nartostrady) oznacza zarazem jego trudność:
- a) czarny - bardzo trudny;
 - b) czerwony - trudny;
 - c) zielony - łatwy;
 - d) niebieski - bardzo łatwy;

F. SZLAKI ROWEROWE

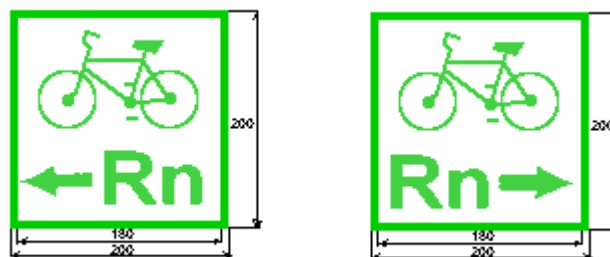
12. Szlak-trasa międzynarodowa

- a) znak podstawowy - kwadrat o boku 200 mm wykonany jako nieodblaskowy znak drogowy z metalu lub tworzywa o grubości 2-5 mm. Tło białe z zieloną obwódką o szerokości 10 mm, w górnej części znaku w kolorze zielonym symbol-wizerunek roweru, poniżej w kolorze zielonym litera "R" i cyfra określająca nr szlaku - rys. 44;

Rys. 44

- b) znak zmiany kierunku szlaku-trasy - kwadrat o boku 200 mm wykonany jako nieodblaskowy znak drogowy z metalu lub tworzywa o grubości 2-5 mm. Tło białe z zieloną obwódką o szerokości 10 mm, w górnej części znaku w kolorze zielonym symbol-wizerunek roweru, poniżej w kolorze zielonym litera "R", cyfra określająca nr szlaku i strzałka - rys. 45.

Rys. 45

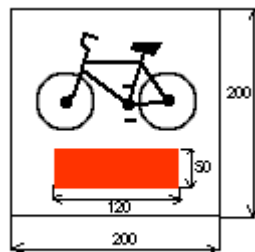
13. Szlak – trasa krajowa

- a) znak podstawowy

- na drogach publicznych: kwadrat o boku 200 mm wykonany jako nieodblaskowy znak drogowy z metalu lub tworzywa o grubości 2-5 mm. Tło białe, w górnej części znaku w

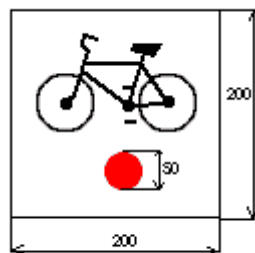
kolorze czarnym symbol-wizerunek roweru, poniżej prostokąt o wymiarach 50 x 120 mm w kolorze szlaku - rys. 46;

- poza drogami publicznymi: kwadrat o boku 200 mm naklejany lub malowany. Tło białe, w górnej części znaku w kolorze czarnym symbol-wizerunek roweru, poniżej prostokąt o wymiarach 50 x 120 mm w kolorze szlaku - rys. 46;

Rys. 46

b) znak początku (końca) szlaku-trasy: kwadrat o boku 200 mm wykonany jako nieodblaskowy znak drogowy z metalu lub tworzywa o grubości 2-5 mm. Tło białe, w górnej części znaku w kolorze czarnym symbol-wizerunek roweru, poniżej koło o średnicy 50 mm w kolorze szlaku - rys. 47;

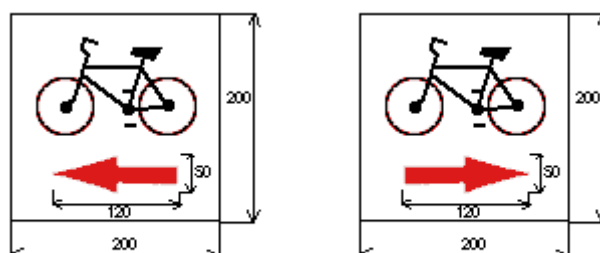

Rys. 47

c) znak zmiany kierunku przebiegu szlaku-trasy:

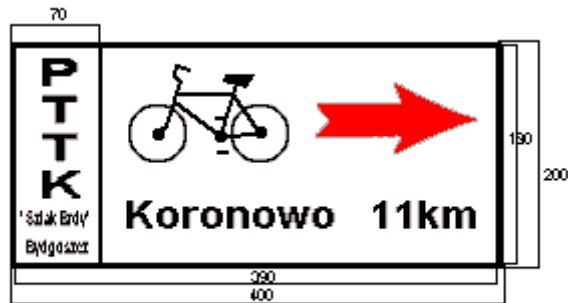
- na drogach publicznych: kwadrat o boku 200 mm wykonany jako nieodblaskowy znak drogowy z metalu lub tworzywa o grubości 2-5 mm. Tło białe, w górnej części znaku w kolorze czarnym symbol-wizerunek roweru, poniżej strzałka o wymiarach 50 x 120 mm w kolorze szlaku - rys. 48;

- poza drogami publicznymi: kwadrat o boku 200 mm naklejany lub malowany. Tło białe, w górnej części znaku w kolorze czarnym symbol-wizerunek roweru, poniżej strzałka o wymiarach 50 x 120 mm w kolorze szlaku - rys. 48.

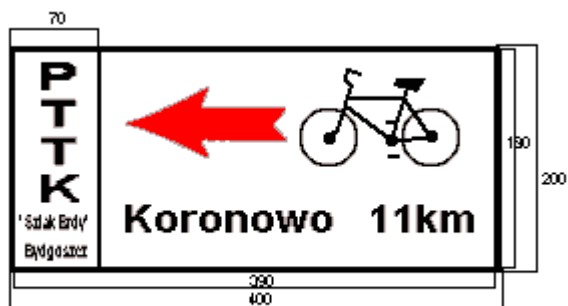

Rys. 48

14. Tablica informacyjna - drogowskaz o wymiarach 200 x 400 mm wykonana z metalu lub tworzywa jako nieodblaskowy znak drogowy o grubości 2-5 mm. Na białym tle z lewej strony pionowo w kolorze czarnym napis "PTTK" i nazwa oddziału znakującego, u góry z prawej strony symbol-wizerunek roweru i obok strzałka w kolorze szlaku, poniżej nazwa miejscowości i odległość. Na odwrocie numer ewidencyjny drogowskazu z kartoteki szlaków - rys 49.

Rys. 49a

Rys. 49b

15. Szlak pieszy lub jego odcinek, który jest przejezdny dla rowerzystów może być oznakowany drogowskazem jak na rys. 50. Uwaga: symbol-wizerunek roweru musi być zgodny z wizerunkiem umieszczonym na znaku drogowym "B-9"

G. SZLAKI KONNE

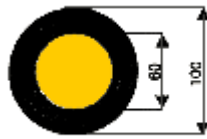
16. Znaki określające przebieg szlaku są w kolorze pomarańczowym:

a) podstawowy w kształcie koła o średnicy 60 mm - rys. 51;

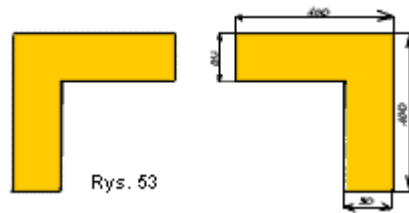
Rys. 51

b) znak początku (końca) szlaku w kształcie koła o średnicy 100 mm w kolorze czarnym i na nim symetrycznie umieszczony znak podstawowy szlaku rys. - 52;

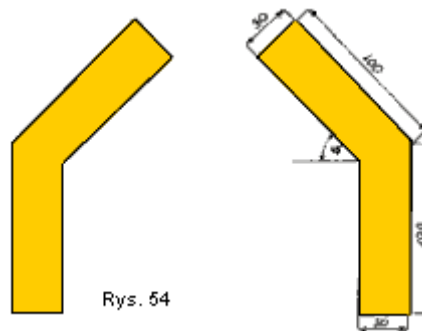

Rys. 52

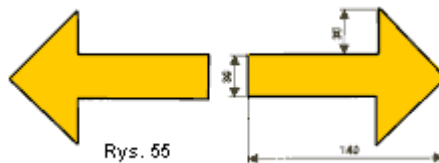
c) znak zmiany kierunku przebiegu szlaku
 - znak skreću w kształcie paska o długości 200 mm i szerokości 30 mm zagięty w połowie pod kątem 90° lub 135° - rys. 53 i 54;
 - strzałka o długości 140 mm i szerokości 30/90 mm - rys. 55;

Rys. 53

Rys. 54

Rys. 55

d) wykrzyknik informujący o zmianie kierunku szlaku lub umieszczony w miejscu gdzie przebieg szlaku nie może być wystarczająco wyznakowany - rys. 56;

Rys. 56

f) znak informujący o; postoiu, popasie, stajni etapowej w kształcie skierowanego do góry paska zagiętego pod kątem 135° o szerokości 30 mm i długości 200 mm, a pod nim piktogram głowy konia - rys. 57.

Rys. 57

17. Znaki informacyjne to:

a) drogowskaz o wymiarach 150 x 450 mm (w tym strzałka kierunkowa 110 mm), na białym tle w czarnym kolorze umieszcza się numer szlaku, piktogram głowy konia, nazwę miejscowości i odległość w kilometrach. Krój i wielkość liter określa załącznik nr 1 do Instrukcji. Na grocie strzałki znak podstawowy szlaku - rys. 58;

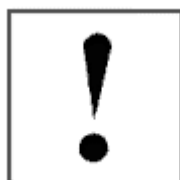
Rys. 58

b) tabliczka z numerem szlaku o wymiarach 90 x 200 mm, na białym tle w czarnym kolorze numer szlaku i piktogram głowy konia, a obok znak podstawowy szlaku - rys. 59;

Rys. 59

c) tabliczka o wymiarach 120 x 120 mm, na białym tle czarny wykrzyknik oznacza nakaz poruszania się ze zwiększoną uwagą lub konieczność zejścia z konia (stromy odcinek szlaku, zawały leśne, odcinki zabronione, inne przeszkody lub miejsca trudne, skrzyżowanie z ruchliwą drogą itp.) - rys. 60;

Rys. 60

d) tabliczka o wymiarach 200 x 200 mm na białym tle pomarańczowy wykrzyknik, a z lewej i prawej jego strony piktogram głowy konia w kolorze czarnym oznacza początek (koniec) wspólnego odcinka ze szlakiem pieszym lub rowerowym - rys. 61.

Rys. 61

H. SZLAKI WODNE

18. Podstawowym (jedynym) urządzeniem stosowanym do oznakowania szlaków kajakowych jest urządzenie informacyjne - tablica z zadaszeniem, której widok przedstawia rys. 62.

Rys. 62

19. Każda tablica składa się z dwu paneli:
a) górny przedstawia znak informacyjny lub ostrzegawczy,
b) dolny - informacyjny - przedstawia logo szlaku, nazwę lub logo opiekuna szlaku, logo Oddziału PTTK oraz kolejny nr znaku na szlaku

20. Wprowadza się następujące rodzaje znaków:

a) znak szlaku z kilometrażem od ujścia rzeki - rys. 64;

Rys. 64

b) znak szlaku z odległością między polami biwakowymi - rys 63;

Rys. 63

c) pole biwakowe - rys. 65;

Rys. 65

d) stanica wodna - rys. 66;

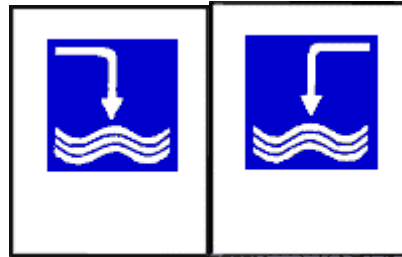
Rys. 66

e) plan sytuacyjny - rys. 67;

Rys. 67

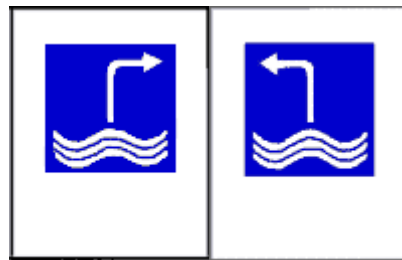
f) miejsce wodowania - rys. 68 i 69;

Rys. 68

Rys. 69

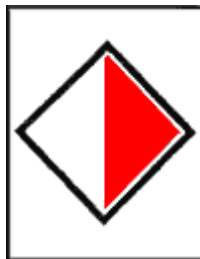
g) miejsce dobijania - rys. 70 i 71 ;

Rys. 70

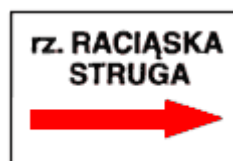
Rys. 71

h) wpływ rzeki z jeziora - rys. 72;

Rys. 72

i) dopływ - rys. 73;

Rys. 73

j) osobliwości - rys. 74;

Rys. 74

k) niebezpieczeństwo - rys. 75;

Rys. 75

l) pale - rys. 76;

Rys. 76

m) pływające pale - rys. 77;

Rys. 77

n) zwisająca lina - rys. 78;

Rys. 78

o) nie do przepłynięcia - rys, 79;

Rys. 79

p) zapora nie do przepłynięcia - rys. 80;

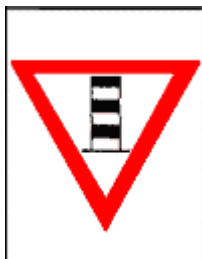
Rys. 80

q) zapora ewentualnie do przepłynięcia - rys. 81;

Rys. 81

r) wodowskaz - rys. 82;

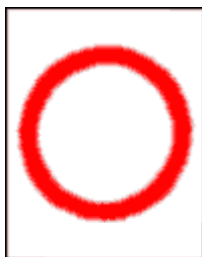
Rys. 82

s) elektrownia - rys. 83;

Rys. 83

t) zakaz pływania - rys. 84.

Rys. 84

VIII. Zasady umieszczania znaków

1. Znak szlaku ma za zadanie wskazać turystyce właściwy kierunek wędrowki, potwierdzić słuszność wyboru drogi, upewnić o prawidłowej trasie wędrowki.
2. Szlak musi być tak wyznakowany, aby umożliwiał wędrowanie w obu kierunkach.
3. Znak nie powinien być umieszczany równoległe do osi ścieżki, drogi.
4. Znaki powinny być umieszczane w widocznym miejscu, najlepiej na wysokości oczu wędrującego (1,7-2,0 m od ziemi) na kontrastowym tle.
5. Znak początku (końca) jest pierwszym i ostatnim znakiem szlaku poza szlakami dojściowymi, spacerowymi i ścieżkami dydaktycznymi, Umieszcza się go bezpośrednio przed pierwszym i za ostatnim znakiem podstawowym - rys 1 i 2.
6. Na odcinkach szlaku bez skrzyżowań i rozwidleń znaki można umieszczać w odległości nie większej jak 200 m jeden od drugiego.
7. Przejście szlaku przez skrzyżowania i rozwidlenia dróg powinno być tak oznakowane, aby znaki były widoczne dla obu kierunków wędrowania.
8. Znak skrzyżowania jest umieszczany przed miejscem zmiany kierunku szlaku.
9. Strzałka jest umieszczana za miejscem zmiany kierunku szlaku.
10. Znak skrzyżowania i strzałki mogą być stosowane zamiennie w zależności od sytuacji i możliwości ich umieszczenia w terenie.

11. Na wspólnym odcinku przebiegu dwóch i więcej szlaków znaki należy zblokować tak, aby paski koloru szlaku były oddzielone pojedynczymi paskami białymi - rys 7, 8, 9, 10, 11 i 12. W znaku zblokowanym kolory umieszcza się od góry w następującej kolejności: czerwony, niebieski, zielony, żółty, czarny.

12. Na wspólnym przebiegu szlaku pieszego i ścieżki spacerowej znak zblokowany składa się ze znaku ścieżki spacerowej i pod nim znaku szlaku - rys. 8.

Rys. 8

13. Na wspólnym przebiegu kilku szlaków przy skrócie jednego szlaku stosuje się wyłącznie znak zblokowany przedstawiony jak na rys. 11 i 12.

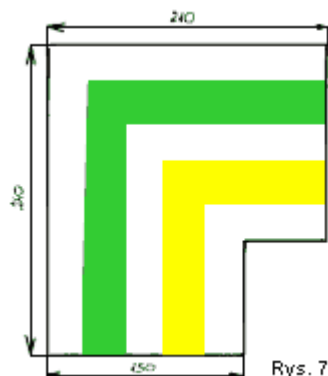

Rys. 11

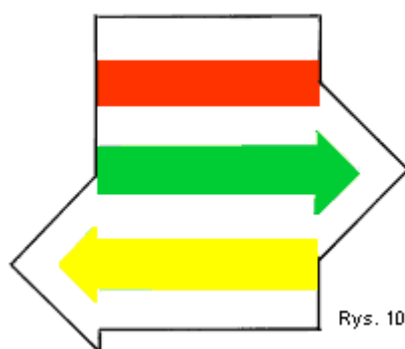
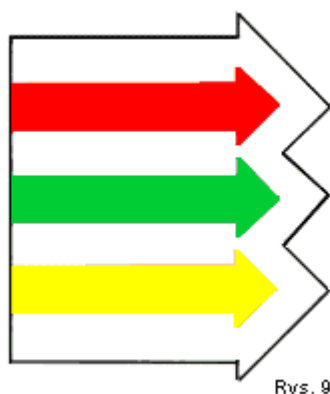

Rys. 12

14. Przy zblokowaniu dwu znaków skrótu, znak zewnętrzny posiada wymiary 180 x 150 mm - rys. 7.

15. Przy skrócie kilku szlaków stosuje się wyłącznie strzałki - rys, 9 i 10.

16. W przypadku umieszczania znaku na jasnym tle, cały znak należy obwieść szarym paskiem o szerokości od 10 do 30 mm.

17. Na cienkich drzewach, tyczkach znak wykonuje się w postaci obrączki.

18. Przy szlaku biegnącym przez tereny otwarte, gdzie obiekty, na których można umieścić znak są oddalone do 50 m dopuszcza się umieszczanie znaków na tych obiektach.

19. Znak sygnalizujący skręt szlaku-trasy rowerowej umieszcza się po prawej stronie drogi w odległości 30 - 100 m przed miejscem skrótu szlaku.

20. Znaki drogowe służące do oznakowania szlaków-tras rowerowych biegnących drogami publicznymi umieszcza się po prawej stronie drogi na typowych do tego celu konstrukcjach metalowych zgodnie z zasadami zawartymi w przepisach o znakach i sygnałach na drogach stanowiących załącznik do "Prawo o ruchu drogowym", Za zgodą zarządcy drogi znaki szlaków-tras można montować na istniejących konstrukcjach pod istniejącymi konwencjonalnymi znakami drogowymi zgodnie z pismem Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych - znak GDDP-1.4b-409/75/96 z dnia 2.12.1996.

21. Tablice z siecią szlaków i drogowskazy powinny być ustawiane na początku (końcu) szlaku, węzłach szlaków, przy obiektach PTTK - w miejscach uzasadnionych dużym ruchem turystycznym.

Technika znakowania

1. Znaki i urządzenia informacyjne składające się na oznakowanie szlaku muszą mieć estetyczny wygląd i być zgodne z niniejszą instrukcją.

2. Zaleca się wykonanie znaków poprzez: malowanie za pomocą szablonów, naklejanie gotowych elementów lub wykonanie w innej technologii.

3. Znak należy malować lub naklejać na odpowiednio przygotowanym podłożu.

4. Likwidowane znaki lub ich części należy: zamalować szarą farbą, lub usunąć ośnikiem.

5. Do wyrównania powierzchni pod znak służy: ośnik, siekierka, nóż, a do czyszczenia podłoża z porostów i pyłu druciana szczotka.

6. Unikać należy umieszczania znaków na uszkodzonych lub martwych (suchych) drzewach.

7. Nie wolno malować znaków na słupach wysokiego napięcia.

8. Umieszczając znaki wśród drzew i krzewów należy pamiętać, że gałęzie obciążone liśćmi i okiścią śnieżną mogą zasłonić znak. W razie potrzeby należy przyciąć gałęzie.

9. Znaki również mogą być zasłonięte przez chwasty, krzaki i samosiejki, które powinny być wycięte w czasie malowania szlaku.

10. Dostosowanie szlaku pieszego dla narciarzy polega na:

- a. wyrównaniu nawierzchni szlaku poprzez usunięcie kamieni, pni, korzeni;
- b. wykonaniu urządzeń odwadniających;
- c. obcięciu gałęzi, które pod ciężarem śniegu mogą zasłonić szlak;
- d. wytyczeniu tzw. wariantów narciarskich szlaku pieszego, omijając zbyt wąskie i strome odcinki szlaku pieszego. Wykonanie wariantu narciarskiego wymaga często wylesień i robót ziemnych, które należy uzgodnić z odpowiednimi instytucjami i właścicielami terenów.

11. W celu zwiększenia bezpieczeństwa turystów narciarzy stosuje się następujące szerokości tras zależnie od spadku stoku:

- przy spadku do 10° - około 6 m,

- przy spadku do 15° - około 10 m,

- przy spadku do 25° - powyżej 12 m.

Spadek nartostrady nie powinien przekraczać 25° . Przy spadku ponad 15° , szerokość nartostrady na łukach powinna być poszerzona o 6 - 10 m.

Konserwacja i odnowienia szlaków

I. Utrzymanie szlaków dzielimy na konserwację bieżącą i odnowienia, przy czym;

- a. konserwacja bieżąca obejmuje usunięcie powstałych na szlaku szkód i powinna być przeprowadzona co roku przed sezonem, a w przypadku wystąpienia dużych zniszczeń doraźnie;
 - b. odnowienie szlaku obejmuje odtworzenie wszystkich znaków, weryfikację ich prawidłowego położenia, ewentualnie wykonanie zmian w przebiegu szlaku, a także ewentualną wymianę urządzeń informacyjnych.
2. Planowane odnowienie szlaku odbywa się co trzy lata, a w przypadku dobrego stanu rzadziej.
 3. Odnowienie szlaku powinno być prowadzone w kierunku przeciwnym niż poprzednie odnowienie.
 4. Na wspólnym odcinku przebiegu kilku szlaków należy odnowić znaki wszystkich szlaków.
 5. Przy odnowieniu szlaku należy sprawdzić, czy zostały skasowane stare znaki np. na przełożonym odcinku szlaku.
 6. Konserwacja szlaków narciarskich wymaga dodatkowo:
 - a. przed sezonem: uzupełnienie znakowania, podcięcie gałęzi ograniczających widoczność, oczyszczenie nawierzchni szlaku oraz urządzeń odwadniających, ustawienie tyczek, drogowskazów i znaków informacyjnych i ostrzegawczych.
 - b. po sezonie: zdjęcie tyczek i zmagazynowanie ich do następnego sezonu, wynotowanie wszelkich usterek celem usunięcia ich przed następnym sezonem.

Pozostałe elementy infrastruktury

Szczegółowe informacje dotyczące tworzenia i funkcjonowania ośrodków informacji turystycznej oraz stanic i przystani wodnych zamieszczono przy opisie projektów modelowych poświęconych wyłącznie tym obiektom. (Patrz: www.fundusze-strukturalne.gov.pl /w zakładce Projekty oraz www.erd.edu.pl / w zakładce Projekty modelowe).

VI Dodatkowe informacje

Instrukcje i wytyczne

Przygotowano **szczegółowe instrukcje i wytyczne**, które ułatwią Beneficjentom przygotowanie wniosku na projekt modelowy *Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji*. Wytyczne określają szczegółowo cel i kryteria wsparcia, wskazują potencjalnych wnioskodawców, ustalają warunki wsparcia oraz dokładnie opisują procedury składania i zatwierdzania wniosku oraz

rozliczania przyznanego dofinansowania, obowiązujące w przypadku określonych rodzajów projektów.

W pakiecie projektu znajduje się:

1. Częściowo wypełniony Wniosek projektu modelowego *Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji.*
2. Instrukcja Wypełniania Wniosku o przyznanie dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na projekt modelowy *Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji.*
3. Rozszerzony Opis Merytoryczny projektu modelowego *Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji.*
4. Wytyczne do Studium Wykonalności projektu modelowego *Zagospodarowanie turystyczne gminy (powiatu, związku gmin) na obszarach podlegających restrukturyzacji.*

Ocena oddziaływania na środowisko może okazać się potrzebna w zależności od realizowanych działań w ramach projektu.

Przydatne adresy internetowe :

Ministerstwo Gospodarki i Pracy
www.mgip.gov.pl

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
www.pttk.pl

Serwis MGIP poświęcony Funduszom Strukturalnym
www.funduszestrukturalne.gov.pl

Serwis MGIP poświęcony Zintegrowanemu Programowi Operacyjnemu Rozwoju Regionalnego
www.zporr.gov.pl

Serwis Niemiecko-Francuskiego Projektu Współpracy Bliźniaczej „Przygotowanie do wdrażania ERDF w Polsce”
www.erdff.edu.pl

Portal Unii Europejskiej
www.europa.eu.int

Generator wniosków pobrać można ze strony internetowej Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl /Unia Europejska/ SIMIK) lub Ministerstwa Gospodarki i Pracy (www.mgip.gov.pl / Fundusze Europejskie/ Generator Wniosków).